

Anbefalinger til civilsamfundets rolle i den kommende folkesundhedslov

Fra fire forskellige hjørner af civilsamfundet arbejder vi med at forbedre sundheden, øge trivslen og skabe mere bevægelse for danskerne. Vi spænder vidt – fra idrættens fællesskaber, de lokale almene boligforeninger, patient- og pårørendeorganisationer til det frivillige foreningsliv med særligt fokus på samfundets sårbare og udsatte. Vi er lokalt forankret med foreninger og afdelinger i hele landet og har derfor også nogle særlige forudsætninger for at nå ud til danskerne. Vi skaber fællesskaber og bygger broer mellem mennesker og sektorer, der fremmer livskvalitet og trivsel. Som organisationer har vi både fællestræk og forskelligheder, men vigtigst af alt har vi en fælles ambition om at løfte folkesundheden i Danmark, og vi samarbejder allerede i dag på kryds og tværs af civilsamfundet og med kommuner, regioner og staten om netop det.

Vi mener, at folkesundhedsloven skal underbygge og indfri det folkesundhedspotentiale, der allerede i dag er i civilsamfundet. Derfor står DGI, Kræftens Bekæmpelse, BL – Danmarks Almene Boliger og Røde Kors sammen om følgende anbefalinger til civilsamfundets rolle i den kommende folkesundhedslov:

1.

Formålsparagraffen skal understrege civilsamfundets rolle i danskernes folkesundhed

Folkesundhed er meget mere end fravær af sygdom, og det skal folkesundhedslovens formålsparagraf rumme. Folkesundhed handler om gode leveår hele livet, hvor livskvalitet og trivsel – både fysisk og mentalt – er afgørende.

Lokale civilsamfundsaktører kan tilføre vigtige ressourcer og perspektiver, som supplerer og bygger bro til tilbud og indsatser i både kommuner og regioner. Vi skal som bolig-, patient- og frivilligforeninger ikke overtage den kommunale kerneopgave eller udfordre fagligheden i for eksempel sygdomsbehandling, genoptræning og rehabilitering. Men vi kan udgøre den sociale infrastruktur, der opsporer og guider mod rette faglighed i kommune og region. Og vi stiller os lokalt til rådighed, når kommuner og regioner vil henvise mennesker til indsatser inden for vores kernekompetencer som støtte, rådgivning og oplysning, motion, foreningsliv og fællesskaber. Sådan kan vi medvirke til at sikre, at civilsamfundets lokale aktiviteter omsættes til øget livskvalitet og flere gode leveår.

Vi anbefaler:

At folkesundhedslovens formålsparagraf beskriver civilsamfundets rolle og bidrag til at øge danskernes folkesundhed og mindske uligheden i sundhed.

2.

Skab gode rammer for at inddrage civilsamfundet systematisk

Der er behov for bedre brobygning mellem kommuner, regioner, stat og frivillige- og boligforeninger. Når vi bliver inddraget tidligt og systematisk, kan vi sikre, at løsningerne er både relevante og bæredygtige. Derfor er det vigtigt, at stat, regioner og kommuner får ansvar for at skabe de rammer, der sikrer, at civilsamfundet inddrages allerede ved problemdefinition og planlægning af indsatser, så broen bliver så stærk som muligt.

Folkesundhed bør ikke alene være et anliggende for sundhedsområderne, men bør tænkes tværsektorielt – for eksempel i byplanlægningen, i skole- og uddannelsespolitik, i kultur- og fritidstilbud osv. – med civilsamfundet som central part. Både stat, regioner, kommuner og civilsamfund har en vigtig opgave i at skabe de rette rammer for et godt tværsektorielt samarbejde, der når så mange borgere som muligt.

Det konkrete samarbejde og de konkrete løsninger kan se forskellige ud og bør besluttes lokalt. Nogle steder handler det om én samlet indgang til kommunen for de frivillige foreninger på tværs af forvaltninger. Andre steder kan der for eksempel være tale om regionale koordinatore.

Vores organisationer er organiseret med professionelle sekretariater. Herfra arbejder vi med folkesundheden ved at understøtte vores lokale foreninger, afdelinger og frivillige i et endnu tættere samarbejde med kommuner og regioner. En forudsætning for det arbejde er, at der allokeres ressourcer i form af økonomi, mandskab og data til at følge udvikling og evaluering – både i civilsamfundet og i offentlige institutioner.

Et øget samarbejde mellem civilsamfundet og den offentlige sektor om at øge folkesundheden kræver de rette investeringer. Frivilligt engagement er netop frivilligt, men det kræver ressourcer at mobilisere, uddanne og understøtte det – både hos offentlige myndigheder og i civilsamfundet selv. I den forbindelse har frivillige organisationers størrelse og rækkevidde naturligvis en betydning for, hvilke resultater der kan leveres.

Alle aktører får de bedste forudsætninger for at bidrage til at øge folkesundheden, hvis der er bred adgang til relevante, valide data. Derfor bør folkesundhedsloven skabe rammerne for, at udviklingen kan følges tæt, og at det er muligt at dokumentere og følge civilsamfundets bidrag til at realisere folkesundhedslovens ambitioner.

Vi anbefaler:

At stat, regioner og kommuner får ansvaret for at skabe rammer, der blandt andet sikrer, at civilsamfundet inddrages systematisk i både problemdefinition, planlægning og problemløsning af initiativer, der vedrører folkesundhedsområdet på tværs af sektorer og områder.

3.

Klar arbejdsdeling skal sikre gensidig respekt, forståelse og tydelig rollefordeling

Vi tror på, at en gensidig respekt, forståelse og rollefordeling er helt afgørende for, at det lykkes at styrke samarbejdet om folkesundheden i Danmark.

Det er ikke svært at få øje på forskellene mellem civilsamfundet og den offentlige sektor. Sådan skal det være. Vi er ikke ens, og vi kan ikke erstatte hinanden. Civilsamfundet yder et vigtigt supplement til de offentlige kerneopgaver. Derfor skal en folkesundhedslov understøtte en klar arbejdsdeling mellem den offentlige sektor og civilsamfundet. Et stærkt samarbejde må ikke betyde en uhensigtsmæssig opgaveforskydning – hverken så civilsamfundet pålægges at løse myndighedsopgaver, eller så det offentlige overtager opgaver, som bedst løses af civilsamfundet.

Samtidig er foreningslivets uafhængighed afgørende for vores troværdighed og virke – det gælder uanset, om der er tale om den lokale idrætsforening, boligforening, patientstøtteordning eller frivillig social forening.

Vi anbefaler:

At folkesundhedsloven formulerer en klar arbejdsdeling, så der ikke sker en uhensigtsmæssig opgaveforskydning mellem det offentlige og civilsamfundet.